

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1379

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *de veranderde situatie in Turkije en vluchtelingen in Turkije* (ingezonden 8 februari 2018).

Antwoord van Staatssecretaris **Harbers** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 8 maart 2018).

Vraag 1

Welke invloed heeft het bevrozen van de relatie met Turkije op het voortduren van de Turkijedeal? Op welke manier kan Nederland nog eisen stellen aan de uitvoering daarvan teneinde deze in Turkije in overeenstemming met de mensenrechten is?

Antwoord 1

De pauze in de bilaterale gesprekken met Turkije is specifiek gericht op het onderwerp normalisatie van de bilaterale betrekkingen en is niet van invloed op de uitvoering van de Verklaring van de EU-Lidstaten en Turkije over migratie. De Europese Commissie ziet toe op de uitvoering van de Verklaring en rapporteert daar ook met regelmaat over.¹ Op basis van de uitvoering van de Verklaring in de afgelopen twee jaar is er geen reden om aan te nemen dat de verslechterde relatie tussen Turkije en een individuele EU-lidstaat consequenties zal hebben voor de uitvoering van de EU-Turkije Verklaring.

Vraag 2

Wat heeft de recente inval van Turkije in Afrin voor vluchtelingen betekend? Hoeveel vluchtelingen en intern ontheemden heeft deze aanval tot dusverre opgeleverd?

¹ Sinds de totstandkoming van de EU-Turkije Verklaring heeft de EU Commissie zeven rapporten gepubliceerd over de uitvoering van de Verklaring. Daarbij gaat de Commissie ook in op de situatie van vluchtelingen in Turkije. Na publicatie van deze rapporten, ontvangt de Tweede Kamer, doorgaans via de geannoteerde agenda's of de verslagen van de JBZ-raden, een kabinetsappreciatie. Zie o.a. vergaderjaar 2017–2018, Kamerstukken 32 317, nr. 490 22 112, nr. 2422 en voor vergaderjaar 2016–2017, Kamerstuk 32 317, nrs. 453, 461 en 475.

Antwoord 2

Naar schatting zijn tenminste 5.000 personen sinds het begin van Operatie Olijftak gevlucht naar regeringsgebied in Syrië. Daarnaast is een onbekend aantal mensen ontheemd geraakt, maar in het district Afrin gebleven. De inval heeft geen consequenties gehad voor de situatie van vluchtelingen in Turkije.

Vraag 3

Wat is uw reactie op het bericht dat de Turkse grenswacht op Syrische vluchtelingen schiet?²

Antwoord 3

Zoals vaker met uw Kamer gewisseld, vindt het kabinet berichten over dit soort incidenten zorgelijk. Hoewel het kabinet vaststelt dat Turkije een zeer lange grens bewaakt die grenst aan een gebied in oorlogssituatie, is het neerschieten van een vluchteling evident onacceptabel. Uit eerdere vergelijkbare berichtgeving en de wijze waarop deze is uitgezocht, o.a. door de Europese Commissie, blijkt dat er geen sprake is van instructies dat Turkse grenswachten gericht moeten schieten op mensen die illegaal de grens proberen over te steken.

Vraag 4

Deelt u de mening dat, aangezien er sinds het sluiten van de Turkijedeal stelselmatig berichten verschijnen over mensenrechtenschendingen door de Turken richting Syrische vluchtelingen, dit goed onderzocht en veroordeeld moet worden?

Antwoord 4

Dergelijke berichten dienen serieus te worden genomen en goed onderzocht. Het is primair aan de Europese Commissie, samen met UNHCR om hierop toe te zien. De regering heeft hierover het nodige met uw Kamer uitgewisseld.

Vraag 5 en 6

Deelt u de mening dat het een verantwoordelijkheid is van de Europese Unie (EU) om zoveel mogelijk te garanderen dat er geen mensenrechtenschendingen richting vluchtelingen in Turkije plaatsvinden? Zo ja, deelt u de mening dat de EU zélf onderzoek moet doen naar de situatie daar en niet enkel mag vertrouwen op berichten vanuit de Turkse overheid? Zo nee, hoe strookt deze opvatting met de stelling uit het Regeerakkoord dat migratiedeals in overeenstemming met het internationaal recht moeten zijn?

Welke mogelijkheden ziet u om deze praktijken te onderzoeken en veroordelen? Bent u bereid dit in Europees verband te doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5 en 6

In de eerste plaats is een land verantwoordelijk voor de wijze waarop het omgaat met mensen op zijn grondgebied. Dit geldt in het bijzonder voor kwetsbare personen zoals vluchtelingen. Op grond van het VN Vluchtelingenverdrag en de eigen nationale wetgeving, geldt dit ook voor Turkije. Het is dan ook niet aan de Europese Unie om hier garanties op te bieden. Wel ziet de Europese Commissie toe op de uitvoering van de EU-Turkije Verklaring. Zij baseert zich daarbij niet alleen op verklaringen van de Turkse overheid. Net als de Nederlandse overheid, laat ook de Europese Commissie zich breed informeren: naast de autoriteiten door politieke partijen, IOM en UNCHR, lokale NGO's, academici, denktanks en diverse (andere) waarnemers. Uiteraard dient de samenwerking met derde landen op het gebied van migratie in lijn te zijn met internationaal recht. Dat geldt ook voor de EU-Turkije Verklaring.

Vraag 7

Hoe ziet u de werkwijze van de EU in de toekomst voor zich indien nieuwe migratiedeals gesloten worden? Wie zou verantwoordelijk moeten zijn voor de uitvoering en monitoring op mensenrechtenschendingen om ons ervan te

² <https://edition.cnn.com/2018/02/03/middleeast/turkey-border-guard-syria-hrw/index.htm>

vergewissen dat landen waarmee de deals gesloten worden zich niet schuldig maken aan mensenrechtenschendingen?

Antwoord 7

Zoals uw Kamer bekend, werkt de EU al langer aan migratie partnerschappen met derde landen. Deze omvatten onder andere afspraken over de aanpak van grondoorzaken en mensensmokkel en het verbeteren van opvang in de regio en terugkeersamenwerking. In het geval dat afspraken, vergelijkbaar met de EU-Turkije Verklaring, in Europees verband zouden worden gemaakt, moeten deze in overeenstemming zijn met het internationaal recht. Het zou wat het kabinet betreft in de rede liggen dat de Europese Commissie toeziet op de wijze waarop de afspraken worden toegepast en dat UNHCR, zoals deel is van zijn mandaat, toeziet op de behandeling van vluchtelingen. Het staande kabinetsbeleid om mensenrechtenschendingen te voorkomen zou uiteraard van toepassing blijven.

Vraag 8

Is het ambtsbericht uit 2013 nog altijd toereikend, gezien de veranderde omstandigheden in Turkije? Zo nee, wanneer komt u met een vernieuwd ambtsbericht?

Antwoord 8

Op dit moment wordt het vanwege de steeds veranderende situatie in Turkije niet behulpzaam geacht om een nieuw algemeen ambtsbericht op te stellen. Het kabinet volgt de ontwikkelingen op de voet. Om een beslissing te kunnen nemen op asielaanvragen, maakt de IND naast ambtsberichten ook gebruik van andere bronnen, bijvoorbeeld van openbare rapporten van andere landen en van internationale organisaties als de EU, de Raad van Europa en VN-organisaties. Ook maakt de IND gebruik van rapporten van mensenrechtenorganisaties als Human Rights Watch en Amnesty International, en informatie afkomstig van de Nederlandse ambassade in Turkije.